
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

УДК 657.05:005.53

Світлана Вікторівна КАЛАБУХОВА

кандидат економічних наук,
доцент,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
E-mail: lana.kalabukhova@gmail.com

ЕЛЕМЕНТИ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО АНАЛІЗУ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Калабухова, С. В. Елементи методу бухгалтерського аналізу в інформаційній економіці [Текст] / Світлана Вікторівна Калабухова // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 19. – № 1. – С. 6-12. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Поглиблено дослідження питань, пов'язаних із визначенням елементів методу аналізу господарської діяльності в інформаційній економіці. Дослідження проведено в контексті уможливлення додавання цінності інформації про діяльність підприємства для прийняття якісних рішень зацікавленими користувачами. Термін «метод» визначено як структуровану сукупність взаємопов'язаних способів, що уможливають досягнення системи цілей конкретної науки. Сформульовано метод бухгалтерського аналізу як шлях наукового пізнання причинно-наслідкових змін в інформаційних потоках, що циркулюють у обліковій системі управління суб'єктом господарювання та спрямовані до зацікавленого користувача. В основу методу бухгалтерського аналізу покладено декомпозицію життєвого циклу облікової інформації. Узагальнено методологічні концепції дослідницьких процесів у різних сферах свідомої людської діяльності: гносеології, епістемології, семіотиці, бухгалтерському обліку, аналізі господарської діяльності. Обґрунтовано сукупність способів, що формують науковий апарат аналізу господарської діяльності в інформаційній економіці, спрямований на вирішення аналітичних задач у частині забезпечення користувачів релевантною інформацією для прийняття господарських рішень. Розроблено пропозиції щодо уточнення методології дослідницького процесу господарської діяльності економічних суб'єктів у частині конкретизації елементів методу бухгалтерського аналізу. Конкретизовано метод бухгалтерського аналізу за такими елементами: верифікація; формалізація; порівняння; параметризація; моделювання; елімінування; візуалізація; екстраполяція. Розкрито сутність запропонованих елементів методу бухгалтерського аналізу та визначено їх роль у досягненні цілей аналізу господарської діяльності суб'єкта господарювання. Аргументовано, що початковий імпульс прийняттю рішень на етапі ідентифікації симптомів управлінської проблеми в господарській діяльності задає сприйняття інформації про стан об'єкта управління шляхом верифікації та формалізації. Доведено, що для поняття проблемної ситуації в господарській діяльності слід осмислити інформацію та узагальнити знання про причини змін, що загрожують безперервності діяльності суб'єкта господарювання, шляхом порівняння та моделювання. Судження про ознаки індикаторів змін стану економічної системи суб'єкта господарювання запропоновано формувати шляхом параметризації та елімінування. Обґрунтовано, що підсумкове осмислення значних масивів накопиченої аналітичної інформації про економічні явища і процеси, а також тенденції і закономірності зміни та розвитку суб'єкта господарювання в інформаційній економіці доцільно здійснювати шляхом візуалізації та екстраполяції.

Ключові слова: верифікація; формалізація; порівняння; параметризація; моделювання; елімінування; візуалізація; екстраполяція.

Svitlana Viktorivna KALABUKHOVA

PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of Accounting in the Credit and Budgetary Organizations and Economic Analysis,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
E-mail: lana.kalabukhova@gmail.com

ELEMENTS OF METHOD OF ACCOUNTING ANALYSIS IN THE INFORMATION ECONOMY

Abstract

The issues which are related to the elements of the method of analysis of economic activities in the information economy are considered in the article. The study has been conducted in the context of adding valueable information about the company for making quality decisions by the users. The term "method" is defined as a structured set of interrelated ways that enable the achievement of the objectives of a particular science. It has been formulated the accounting analysis method as a way of scientific knowledge of changes in information flows circulation in the accounting system management entity and directed up to the certain user. It has been overviewed the methodological concept of research processes in various spheres of conscious human activity: epistemology, semiotics, accounting, business analysis. It has been grounded the combination of techniques that form the scientific apparatus of business analysis in the information economy. Its aim is to solve the analytical problems in terms of providing users by relevant information for making economic decisions. The proposals to clarify the methodology of the research process of economic activities of economic entities in the specification of the elements of the method of accounting analysis are formulated. Accounting analysis method are specified by the following elements: verification; formalization; comparison; parameterization; modeling; elimination; visualization; extrapolation. The essence of the proposed elements of the method of accounting analysis is considered. Their role in the achievement the goals of business analysis of the entity is defined. It has been argued that the initial impetus for the decision-making stage of identification of symptoms management problems in business sets makes possible the perception of information about the state of the object of management through verification and formalization. It is proved that the concept of problem situations in business should understand the information and synthesize knowledge about the causes of changes that threaten the continuity of the entity, by comparing and modeling. Judgments about the signs of indicators change of the economic system entity have been proposed to form by parameterization and elimination. It has been proved that the final interpretation of vast accumulated analytical information on economic phenomena and processes, as well as trends and patterns of change and development of entity in the information economy should be done with the help of visualization and extrapolation.

Keywords: *verification; formalization; comparison; parameterization; modeling; elimination; visualization; extrapolation.*

JEL classification: M490

Вступ

В інформаційній економіці перевагу перед конкурентами забезпечують інформація та знання. Знання є перевіреною практикою і засвідченим логікою результатом пізнання дійсності. Для їх отримання та застосування потрібен відповідний метод, який у будь-якій науці є сукупністю розумових та практичних операцій, спрямованих на вирішення конкретного типу задач у частині осягнення предмета вивчення; сукупністю основних способів отримання нових знань і методів вирішення завдань у межах будь-якої науки. Добір конкретних способів дослідження визначається методологією наукового пізнання. Вона визначає принциповий підхід до вивчення явищ господарського життя і є центральним питанням розвитку кожної науки.

Сучасні технології збирання, накопичення, зберігання та передачі інформації суб'єктами господарювання є лише моментом загального інформаційного процесу, який залишиться незавершеним, якщо отриманий інформаційний продукт не буде засвоєний споживачем. Актуальність нашого дослідження обґрунтовується тим, що прийняття рішень зацікавленими учасниками господарської діяльності як процес засвоєння інформаційного продукту аналізу розпочинається з осмислення інформації та узагальнення знань про причини змін результатів господарських операцій суб'єкта господарювання у звітному та попередніх періодах. Тому якість прийнятих господарських рішень залежить не стільки від методології спостереження, вимірювання та реєстрації даних про предметну сутність господарського факту або господарської операції, тобто від бухгалтерського обліку, скільки від методології осмислення інформації, від принципів побудови та наукового інструментарію обробки

зафіксованої бухгалтерським обліком інформації для перетворення її у релевантну для зовнішніх та внутрішніх користувачів.

Питання методології аналізу господарської діяльності суб'єктів господарювання, що функціонують в індустріальному суспільстві, викладені в більшості підручників і навчальних посібників радянського та пострадянського періоду, виданих під керівництвом визнаних вчених, зокрема М. І. Баканова, С. Б. Барнгольц, Н. Р. Вейцмана, В. І. Ганштака, Е. В. Долгополова, М. Ф. Дьячкова, Д. А. Ендовіцького, В. В. Ковальова, І. І. Каракоза, А. Ш. Маргуліса, М. В. Мельнік, Є. В. Мниха, М. Я. Коробова, Н. П. Любушіна, Д. А. Панкова, В. Ф. Палія, І. І. Поклада, М. З. Рубінова, Г. В. Савицької, В. І. Самборського, В. І. Стражева, С. К. Татура, М. Г. Чумаченка, А. Д. Шеремета та інших.

Зокрема, у праці Н. Р. Вейцмана до елементів методу аналізу віднесено: «читання» даних обліку; комплексне використання цих даних для розкриття господарських взаємозв'язків показників діяльності підприємства; вимірювання таких взаємозв'язків; порівняння показників, залучених до аналізу [1, с. 112-113]. С. К. Татур елементами методу аналізу визнавав: вимірювання економічних явищ; виявлення факторів, що впливають на них; вимірювання впливу цих факторів; виявлення взаємозв'язку між факторами та його вимірювання [2, с. 25]. За твердженням М. З. Рубінова, методом економічного аналізу роботи підприємств є сукупність пов'язаних між собою способів дослідження господарських процесів [3, с. 13]; В. І. Ганштак до елементів методу аналізу господарської діяльності пропонував відносити порівняння, послідовне розчленування показників, групування, елімінування, балансовий та індексний прийоми [4, с. 10]. Характерними особливостями методу економічного аналізу М. І. Баканов, А. Д. Шеремет визначають: використання системи показників, вивчення причин зміни цих показників, виявлення та вимірювання взаємозв'язку між показниками з метою підвищення соціально-економічної ефективності [5, с. 44]. У дослідженні, проведеному С. Б. Барнгольц, М. В. Мельнік, підкреслюється, що метод аналізу діяльності господарюючого суб'єкта реалізується за допомогою спеціального наукового апарату, що дозволяє аналітично обробляти інформацію та зробити на її основі правильні висновки [6, с. 68], при цьому не уточнюється сукупність способів, що входять у цей апарат.

Характер зарубіжних економічних публікацій вказує на те, що саме ідеї постіндустріального суспільства, глобалізації, інституційної економічної теорії та інформаційної економіки зараз розглядаються як такі, що мають найбільший потенціал забезпечення подальшого розвитку економічних наук. Слід зауважити, що до нині у працях сучасних вітчизняних вчених [7-10] не звертається достатня увага на визначення елементів методу аналізу господарської діяльності підприємств, що функціонують у інформаційній економіці.

Утім, завдяки власному методу, будь-яка наука становить самовідтворювану і самоналаштовувану систему знань. Відтак, старі теорії відмирають і замінюються новими. З метою забезпечення прагматичного осмислення причин змін результатів господарської діяльності і уможливлення додавання цінності інформації про діяльність підприємства для прийняття якісних рішень зацікавленими учасниками, виникає необхідність поглибленого дослідження питань, пов'язаних із визначенням елементів методу аналізу господарської діяльності в інформаційній економіці.

Мета та завдання статті

Мета статті полягає у визначенні сукупності способів, що формують науковий апарат аналізу господарської діяльності в інформаційній економіці, спрямований на вирішення аналітичних задач у частині забезпечення користувачів релевантною інформацією для прийняття господарських рішень та розробці пропозицій щодо уточнення методології дослідницького процесу господарської діяльності економічних суб'єктів у частині конкретизації елементів методу бухгалтерського аналізу.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких задач:

- розглянути методологічні концепції дослідницьких процесів у різних сферах свідомої людської діяльності;
- конкретизувати елементи методу бухгалтерського аналізу;
- розкрити сутність запропонованих елементів методу бухгалтерського аналізу та визначити їх роль у досягненні цілей аналізу господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження

Кожна наука користується певними прийомами дослідження, що становлять її метод або дають змогу розкрити його. Слово «метод» (від *methodos*) означає шлях дослідження, засіб досягнення цілей. Він може стосуватися будь-якої сфери людської діяльності, у тому числі і такого її різновиду, як дослідницька, пізнавальна діяльність. Тому загалом термін «метод» може бути визначений як структурована сукупність взаємопов'язаних способів, що уможливають досягнення деякої цілісної системи цілей. Під методом науки розуміємо властиву для неї сукупність способів проникнення у зміст предмета, що вивчається.

Оскільки науковою основою методу аналізу господарської діяльності визнається діалектичний, котрий є основою всіх суспільно-економічних наук та ґрунтується на принципах універсального взаємозв'язку, протиріччя, єдності якісного і кількісного, заперечення та відбиття, тому визначення методу бухгалтерського аналізу як науки пропонуємо сформулювати так – це діалектичний спосіб наукового пізнання причинно-наслідкових змін в інформаційних потоках, що циркулюють у обліковій системі управління суб'єктом господарювання та спрямовані до зацікавленого користувача. При цьому, з метою забезпечення прийняття якісних господарських рішень зацікавленими сторонами, в основу методу бухгалтерського аналізу покладаємо спосіб декомпозиції життєвого циклу облікової інформації.

З позиції системного підходу метод бухгалтерського аналізу (М) пропонуємо розглядати у вигляді кортежу: $M = \{K; I; P\}$, де К – множина теоретико-пізнавальних предметних категорій бухгалтерського аналізу; І – множина наукового інструментарію бухгалтерського аналізу (елементи методу); Р - множина регулятивних принципів організації процедур бухгалтерського аналізу.

Методологічні концепції дослідницьких процесів у різних сферах свідомої людської діяльності та отриманий науковий результат у частині елементів методу бухгалтерського аналізу узагальнено у табл.1.

Таблиця 1. Методологія дослідницьких процесів у різних сферах людської діяльності.

Гносеологія	Епістемологія	Семіотика	Бухгалтерський облік	Бухгалтерський аналіз
<i>розкривається у понятті:</i>				
вчення про пізнання реальної дійсності, механізми та закономірності пізнавальної діяльності свідомістю людини	вчення про наукове пізнання, механізми та закономірності пізнавальної діяльності свідомістю суспільства	пізнання дійсності через знакові (мовні) інформаційні системи	наукове пізнання діяльності суб'єктів господарювання через формування системи інформації про активи, капітал, зобов'язання, доходи і витрати	наукове пізнання причинно-наслідкових змін стану діяльності суб'єктів господарювання через формування системи інформації про показники, фактори та резерви розвитку
<i>Метод (спосіб досягнення мети дослідницького процесу, спосіб одержання знання):</i>				
Сходження від абстрактного до конкретного	Аксиоматико-дедуктивний	Моделювання та декомпозиція потоків даних	Балансове моделювання даних	Декомпозиція життєвого циклу облікової інформації
<i>Елементи методу (способи проникнення у зміст дослідницького процесу):</i>				
Сприйняття	Спостереження	Синтактика	Інвентаризація	<i>Верифікація</i>
			Документування	<i>Формалізація</i>
Поняття	Порівняння	Семантика	Оцінка	<i>Порівняння</i>
			Калькулювання	<i>Моделювання</i>
Судження	Вимірювання		Рахунки	<i>Параметризація</i>
			Подвійний запис	<i>Елімінування</i>
Висновок	Експеримент	Прагматика	Баланс	<i>Візуалізація</i>
			Звітність	<i>Екстраполяція</i>
<i>Мета (результат) дослідницького процесу</i>				
Накопичення інформації та знань у свідомості людини	Нагромадження соціально значущого знання у свідомості суспільства	Формування запасу знань, відображеного системою знаків та тезаурусом, що розкриває значення знаків, які передаються	Формування та нагромадження масиву даних про «минулу» діяльність підприємства (у бухгалтерських документах, облікових реєстрах та фінансовій звітності)	Формування масиву інформації та нагромадження знань про резерви розвитку «майбутньої» діяльності підприємства (у аналітичних записках, аналітичних завданнях та аналітичних звітах)

Необхідно підкреслити, що з точки зору гносеології в основі аналізу як емпіричного методу пізнання реального світу завжди лежить процес розчленування предмета пізнання на складові частини. Відтак, з

точки зору епістемології, в основі аналізу як методу цілеспрямованого наукового пізнання завжди лежить системний підхід і, відповідно, процес декомпозиції. Підставою декомпозиції є модель системи. Оскільки сукупність будь-якої інформації, що характеризує істотні властивості і стани об'єкта управління, а також взаємозв'язок із зовнішнім світом, становить інформаційну модель системи, облікові інформаційні потоки необхідно розуміти як інформаційну модель системи управління суб'єктом господарювання.

Початковий імпульс прийняттю рішень на етапі ідентифікації симптомів управлінської проблеми в господарській діяльності задає сприйняття інформації про стан об'єкта управління, який розкривається у фінансовій звітності. Для набуття обліковою інформацією якісних характеристик, які б розкривали прагматичний аспект її сприйняття, тобто щоби облікова інформація була не тільки змістовною, але ще й корисною (ціннісною) при прийнятті рішень, необхідно здійснювати її верифікацію. Верифікація або емпіричне підтвердження істинності інформації є основним критерієм науковості знання. Декомпозиція процесу передачі інформаційних облікових потоків через процедури верифікації документів та процедури розробки системи аналітичних номенклатур дозволяє більш раціонально організувати інформаційний обліковий процес у контексті підвищення ефективності процедур встановлення істотності причинно-наслідкових зв'язків між елементами облікової інформації, яка слугуватиме предметом аналітичної обробки при прийнятті управлінських рішень.

Прогрес у сучасній науці пов'язаний із застосуванням формалізованої мови. Формалізована мова (або мова символів) є ефективним засобом будь-якого дослідження. Використання її у процесі дослідницької та практичної діяльності має низку переваг. По-перше, вона дає змогу стисло, у скороченому вигляді фіксувати і передавати різні відношення між досліджуваними об'єктами. Мова символів допомагає оцінити характер відношень між об'єктами, що зафіксовані у певній формулі. Застосування формалізованої мови в будь-якій галузі людської діяльності забезпечує оптимізацію (стислість) необхідної інформації, дає можливість за зовнішніми ознаками (за формою символів) оцінювати характер досліджуваних відношень.

Метод аналізу передбачає з'ясування типу та характеру зв'язків, побудову алгоритму факторної залежності і визначення послідовності оцінок впливу факторів. Економічні взаємозв'язки зазвичай відображають у вигляді математичних формул чи математичних моделей. Використання в аналізі аналітичних моделей дає змогу абстрактно (інформаційно) показати основні взаємозв'язки у реальній господарській системі. Формалізацію як елемент методу бухгалтерського аналізу пропонуємо визначити як вид знакового моделювання, в результаті якого сприйняття інформації про стан об'єкта управління зводиться до вивчення економічних формул. Тобто йдеться не про те, що в результаті формалізації ми абстрагуємося від змісту досліджуваних об'єктів, а про те, щоб за допомогою символів суттєві сторони змісту господарської діяльності виразити через формули, і тоді сприйняття змісту господарських операцій здійснюється на основі знакової факторної моделі згідно з формальними правилами. Формалізований опис задач аналізу базується на єдиних принципах побудови умовних позначень показників. Постановка задачі та її формалізований опис дають змогу визначитися з вибором інформаційної бази, вихідних даних для аналізу.

Для поняття проблемної ситуації в господарській діяльності слід осмислити інформацію та узагальнити знання про причини змін у стані майна, джерелах його утворення, формуванні доходів та витрат, руху грошових коштів суб'єкта господарювання та визначити фактори, що загрожують безперервності діяльності. Оскільки діалектика виходить з необхідності розглядати всі явища і процеси в постійному русі, зміні, розвитку, одним із характерних елементів методу бухгалтерського аналізу є порівняння. Загальновідома філософська теза "все пізнається у порівнянні" виводить спосіб порівняння в економічному аналізі в розряд основних. Пріоритетним при застосуванні порівняння є вибір його бази та досягнення якісної зіставності параметрів. Щодо бази порівняння, то її вибір зумовлюється цільовою орієнтацією аналізу, логічною коректністю оцінки зміни і розвитку системи управління суб'єкта господарювання. Коректність оцінки визначають за якісною характеристикою середовища зміни і розвитку.

Також поняття складних економічних явищ і процесів внутрішнього і зовнішнього середовища життєдіяльності суб'єкта господарювання пов'язане з факторним економічним аналізом причинно-наслідкових зв'язків їх зміни і розвитку. Методика факторного аналізу пов'язана насамперед зі структурно-функціональним моделюванням взаємозв'язків і взаємозалежностей елементів інформації та визначенням математичного алгоритму функціонального зв'язку і їх приведенням до коректного механізму інформаційної взаємодії за рівнями ієрархії управління. Моделювання як елемент методу бухгалтерського аналізу спрямоване на синтез результатів аналітичного пізнання елементів системи, в результаті чого формалізуються та ідентифікуються закони і закономірності, стабільні властивості елементів і зв'язків у процесі функціонування та розвитку досліджуваних явищ і процесів. Його слід розглядати як обов'язкову умову розвитку аналізу, оскільки узагальнення у моделі спільних характеристик явищ і процесів дає змогу якісно і кількісно їх інтерпретувати та на основі набутих знань

ідентифікувати в реальних умовах. Водночас результати проведеного моделювання дають змогу вдосконалювати розробку моделі і наближати її до реальної ситуації під час управління діяльністю суб'єкта господарювання.

Судження є більш складною, ніж поняття, формою абстрактного осмислення, у ній стверджується або заперечується існування предмета як такого, наявність або відсутність у предмета певної ознаки. Параметризація економічної системи досліджуваного об'єкта уможливорює судження про ознаки індикаторів структурно-функціонального моделювання економічної системи суб'єкта господарювання, адже розроблена модель аналізу не є постійною, вона змінюється, уточнюється, доповнюється. Вихід на параметри детермінованого зв'язку у проектуванні важелів організаційно-економічного механізму є найбільш бажаним, оскільки мінімізується ризик непередбачуваних змін. Параметризація як елемент методу бухгалтерського аналізу дозволяє за короткий час «програти» (за допомогою зміни параметрів факторних моделей економічних систем) різні конструктивні схеми і уникнути принципових помилок. На основі параметризації господарської діяльності можна досягти найбільшої оптимізації технології аналізу на різних рівнях управління, максимально уніфікувати аналітичний процес, забезпечити його глибоку стандартизацію, автоматизувати всі його етапи.

Одним з головних методологічних питань в аналізі господарської діяльності є вимір впливу факторів на величину результативних показників. Елімінування використовують в економічному аналізі для дослідження прямих чи обернених детермінованих факторних систем. Як елемент методу бухгалтерського аналізу, елімінування, абстрагуючись від взаємозв'язку факторів, уможливорює судження про послідовний вплив кожного фактора на результативний показник за незмінності інших факторів.

З точки зору гносеології висновок є формою мислення, за допомогою якої з одного або кількох суджень виводиться нове, котре містить у собі нове знання. Як документ, висновок містить остаточну думку, логічний підсумок, зроблений на основі розгляду, аналізу певних фактів. В умовах інформаційної економіки стає очевидним: що більше накопичено інформації, то складніше з нею працювати. Стає набагато важче знайти потрібне і досягнути головне, побачити взаємозв'язки і тенденції, а приймаючи рішення, вже неможливо врахувати кожен факт. Інтерактивність і можливість гнучкої персоналізації форми подання результатів аналізу в разі підвищують зручність роботи з даними і спрощують їх інтерпретацію. Підсумкове осмислення значних масивів накопиченої аналітичної інформації про економічні явища і процеси, а також тенденції і закономірності їхньої зміни та розвитку суб'єкта господарювання в інформаційній економіці уможливорюється через візуалізацію та екстраполяцію.

Візуалізація даних є наочним представленням масивів різної інформації. Цілі візуалізації полягають у реалізації основної ідеї інформації, що адресується користувачу; у представленні абстрактних даних для посилення людського пізнання. Найпростіші, а тому й найпоширеніші способи візуалізації – це графіки. Оскільки візуалізація інформації (таблиці, графіки, діаграми) є потужним інструментом донесення висновків, думок та ідей до кінцевого споживача, що спрямовано на створення підходів до передачі абстрактної інформації в інтуїтивно зрозумілі способи, візуалізація інформації як елемент методу бухгалтерського аналізу забезпечує користувачам можливість побачити, вивчити і зрозуміти велику кількість релевантної інформації за один раз.

У теорії і практиці прогнозування фінансових показників досить часто використовують методологію екстраполяції, за якої висновки про значення прогнозних показників у майбутніх періодах робляться на основі вивчення їх динаміки у попередніх періодах. Екстраполяція полягає у вивченні сформованих у минулому і сьогодні стійких тенденцій економічного розвитку і перенесення їх на майбутнє. Оскільки пошукова функція аналізу господарської діяльності реалізується через виявлення невикористаних резервів розвитку «майбутньої» діяльності, екстраполяція як елемент методу бухгалтерського аналізу уможливорює поширення висновків, отриманих унаслідок вимірювання динаміки показників господарських операцій у попередніх періодах, на майбутню діяльність та забезпечує короткострокове прогнозування тенденцій економічного розвитку суб'єкта господарювання.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Реалізація процесу управління господарською діяльністю суб'єктів господарювання повинна відповідати процесу переходу України до постіндустріального суспільства. Сталий розвиток суб'єкта господарювання багато в чому зумовлюється здатністю керівництва приймати якісні рішення, а для цього йому необхідна ефективна інформаційна основа. Саме глобалізація зумовлює тяжіння економічних зв'язків суб'єктів господарювання до типізації, стандартизації та уніфікації процедур генерування адресної інформації про господарську діяльність для прийняття якісних рішень зацікавленими сторонами.

Список літератури

1. Вейцман, Н. Р. Очерки по бухгалтерському учету и анализу [Текст] / Н. Р. Вейцман. – М.: Госполитиздат, 1958. – 195 с.
2. Татур, С. К. Анализ хозяйственной деятельности промышленных предприятий [Текст] / С. К. Татур. – М.: Изд-во экономической литературы, 1962. – 230 с.
3. Рубинов, М. З. Основы экономического анализа работы предприятий [Текст] / М. З. Рубинов. – М.: Госфиниздат, 1962. – 240 с.
4. Ганштак, В. И. Экономический анализ резервов на машиностроительном предприятии [Текст] / В. И. Ганштак. – М.: Машгиз, 1960. – 264 с.
5. Баканов, М. И. Теория экономического анализа [Текст] : учебник / М. И. Баканов, А. Д. Шеремет. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 416 с.
6. Барнгольц, С. Б. Методология экономического анализа деятельности хозяйствующего субъекта [Текст] : учеб. пос. / С. Б. Барнгольц, М. В. Мельник. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 240 с.
7. Мних, Є. В. До питання визнання методологічних рівнів економічного аналізу [Текст] / Є. В. Мних // Економічний аналіз: зб.наук. праць ТНЕУ. – Тернопіль, 2010. – Вип. 6. – С. 360-362.
8. Харічкін, О. Г. Методологічні проблеми теорії та практики економічного аналізу [Текст] / О. Г. Харічкін, О. Г. Березняк, О. О. Скорик // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / ДВНЗ "УАБС НБУ". – Суми, 2004. – Вип. 11. – С. 173-179.
9. Корінько, М. Д. Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, організація: [монографія] / М. Д. Корінько. – К.: ДП "Інформ-аналіт. агентство", 2007. – 429 с.
10. Зоріна, О. А. Методологічні підходи в економічному аналізі [Текст] / О. А. Зоріна // Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 1 (55). – С. 89-91.

References

1. Weizmann, N. R. (1958). *Essays on accounting and analysis [Ocherki po buhgalterskomu uchetu i analizu]*. Moscow: Gospolitizdat.
2. Tatur, S. K. (1962). *Analysis of economic activity of industrial enterprises [Analiz hozyaystvennoy deyatel'nosti promyshlennykh predpriyatiy]*. Moscow: Publishing House of Economic Literature.
3. Rubinov M. Z. (1962). *Foundations of Economic Analysis of enterprises [Osnovy ekonomicheskogo analiza raboty predpriyatiy]*. Moscow: Gosfinizdat.
4. Ganshtak V. I. (1960). *Economic analysis of reserves at an engineering company [Ekonomicheskii analiz rezervov na mashinostroitel'nom predpriyatii]*. Moscow: Mashgiz.
5. Bakanov, M. I., Sheremet A. D. (2001). *Theory of Economic Analysis [Teoriya ekonomicheskogo analiza]*. Moscow: Finance and Statistics.
6. Barngolts, S. B., Melnik, M. V. (2003). *The methodology of economic analysis of a business entity [Metodologiya ekonomicheskogo analiza deyatel'nosti hozyaystvuyushchego obyekt]*. Moscow: Finance and Statistics.
7. Mnykh, E. V. (2010). *On the question of recognition of methodological levels of economic analysis [Do pytannya vyznannya metodologichnykh rivniv ekonomichnogo analizu]*. *Economic Analysis*, 6, 360-362.
8. Harichkin, O. G., Bereznyak O. G., Skoryk O. O. (2004). *Methodological problems in the theory and practice of economic analysis [Metodologichni problemy teorii ta praktyky ekonomichnogo analizu]*. Sumy: Collection of scientific papers of SHEE "UABS National Bank" "Problems and prospects of the banking system of Ukraine", 11, 173-179.
9. Korinko, M. D. (2007). *Control and analysis of business entities in terms of diversification: theory, methodology, organization [Kontrol ta analiz diyalnosti subyektiv gospodaruvannya v umovah ii dyversyfikacii: teoriya, metodologiya, organizatsiya]*. Kyiv: Inform-analit agentstvo.
10. Zorina, O. A. (2011). *Methodological approaches in economic analysis [Metodologichni pidhody v ekonomichnomu analizi]*. *Journal of Zhytomyr State Technological University*, 1 (55), 89-91.

Стаття надійшла до редакції 20.04.2015 р.